

ΚÓΣΚΙΝΟ

κόσκινο, το, ουσ. [< αρχ. κόσκινον], το κόσκινο· ως επίρρ., γεμάτο τρύπες, κατάτρυπιο: «ήταν ένας γκαζοντενεκές απ' τις πέτρες κόσκινο». (Λαϊκό τραγούδι: *ένα γέρικο καράβι απ' το κύμα ΚÓΣΚΙΝΟ απ' τ' αμπάρι του ξεθάβει ένα συρματόσκοινο*). Υποκορ. **κοσκινάκι, το** (βλ. λ.). (Ακολουθούν 12 φρ.)·

- *βάλε κόσκινο (ενν. μπροστά στο πρόσωπό σου)*, λέγεται ειρωνικά σε κείνους που λένε πως ντρέπονται να κάνουν ή να πουν κάτι, ιδίως να εμφανιστούν κάπου: «εσύ πες το, κι αν ντρέπεσαι τόσο πολύ, βάλε κόσκινο || πρέπει να 'ρθεις οπωσδήποτε κι αν ντρέπεσαι πια τόσο πολύ, βάλε κόσκινο»·

- *έγινε κόσκινο*, το πρόσωπο ή το αντικείμενο για το οποίο γίνεται λόγος, κατατρυπήθηκε από σφαίρες: «όπως έτρεχε, έπεσε πάνω στα πολυβόλα κι έγινε κόσκινο || όπως πυροβολούσαν απ' όλες τις μεριές οι αστυνομικοί, τ' αυτοκίνητο έγινε κόσκινο»·

- *είναι τρύπιο κόσκινο*, είναι πολύ σπάταλος: «δεν μπορεί να βάλει ευρώ στην άκρη, γιατί είναι τρύπιο κόσκινο». Συνών. *είναι τρύπες οι τσέπες του / είναι τρύπιο τσουβάλι / είναι τρύπιο χέρι / είναι τρύπιος κουμπαράς (α) / έχει τρύπες η τσέπη του / έχει τρύπια τσέπη / έχει τρύπιο χέρι*·

- *θα κουβαλάω το νερό με το κόσκινο*, λέγεται ως ανταπόδοση για τη χάρη που ζητάμε από κάποιον, είτε ειρωνικά, αφού η υπόσχεσή μας δεν είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί (επειδή είναι αδύνατον να κουβαλήσει κανείς νερό με το κόσκινο) είτε κυριολεκτικά, πράγμα που σημαίνει ότι θα καταφέρουμε τα αδύνατα να γίνουν δυνατά, ότι θα κάνουμε το παν, ακόμη και εγχειρήματα ακατόρθωτα, για να ανταποδώσουμε τη χάρη που ζητάμε. Συνήθως, όταν το άτομο στο οποίο αναφερόμαστε είναι ανύπαντρο, η φρ. πιο ολοκληρωμένη κι εγώ στο γάμο σου θα κουβαλάω το νερό με το κόσκινο·

- *με το κόσκινο, δεν κουβαλιέται το νερό*, λέγεται στην περίπτωση που ματαιοπονούμε ή που προσπαθούμε να επιτύχουμε κάτι με ψεύτικα μέσα: «χωρίς λεφτά δεν μπορείς να κάνεις σήμερα δουλειά, γιατί με το κόσκινο, δεν κουβαλιέται το νερό»·

- *παλιά μου τέχνη κόσκινο ή παλιά μας τέχνη κόσκινο*, βλ. λ. [τέχνη](#)·

- *περνώ απ' το κόσκινο ή περνώ από κόσκινο ή περνώ από ψιλό κόσκινο*, υποβάλλομαι από κάποιον σε εξουχιστική εξέταση, σε λεπτομερειακή δοκιμασία: «βαρέθηκα να περνώ απ' το κόσκινο του καθενός, σαν να 'μαι εξωγήινος, για μια θέση εργασίας»· βλ. και φρ. *τον περνώ απ' το κόσκινο*·

- *την κάνω κόσκινο*, (για γυναίκες) της επιβάλλω επανειλημμένα τη σεξουαλική πράξη: «την είχε δυο μέρες στο δωμάτιό του και την έκανε κόσκινο τη φουκαριάρα»·

- *το κάνω κόσκινο*, (για πράγματα) το γεμίζω με τρύπες, το κατατρυπώ: «άρχισε να πυροβολεί με το δίκαννο σ' ένα βαρέλι και το 'κανε κόσκινο»·

- *το περνώ απ' το κόσκινο ή το περνώ από κόσκινο ή το περνώ από ψιλό κόσκινο*, το εξετάζω πολύ προσεκτικά, πολύ διεξοδικά πριν πάρω την απόφαση να το αγοράσω: «δεν αγοράζει ποτέ του κάτι, αν δεν το περάσει πρώτα από ψιλό κόσκινο»·

- *τον κάνω κόσκινο, α.* τον κατατρυπώ με σφαίρες: «έπεσε πάνω στα πολυβόλα και τον έκαναν κόσκινο». **β.** τον κατατροπώνω σε διαλογική συζήτηση, τον ξεγυμνώνω από κάθε επιχειρημά του: «όταν μπήκε και ο τάδε στην κουβέντα, τον έκανε κόσκινο, τον παινεσιάρη»·

- *τον περνώ απ' το κόσκινο ή τον περνώ από κόσκινο ή τον περνώ από ψιλό κόσκινο*, τον υποβάλλω σε λεπτομερειακή εξέταση, σε λεπτομερειακή δοκιμασία, προκειμένου να τον χρησιμοποιήσω για κάποιο σκοπό: «δεν παίρνει κανέναν στη δουλειά του, αν προηγουμένως δεν τον περάσει από ψιλό κόσκινο»·